NEU PRESS

HUKUK FAKÜLTESİ DERGİSİ

Vol: 9 No: 1 Yıl: 2026 | Araştırma Makalesi | e-ISSN: 2667-4076

https://doi.org/10.51120/NEUHFD.2026.202

Alman Hukukunda Anayasayı Koruma Kurumu'nun Normatif ve Tarihi Temelleri

Mustafa GÜÇYETMEZ[1*]

[1]Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Türkiye

Makale Bilgisi

Makale Geçmişi

Geliş: 16.12.2025
Kabul: 02.04.2026
Yayın: 17.05.2026

Anahtar Kelimeler:
Anayasayı koruma, Demokrasi, Mücadeleci demokrasi, Siyasi partiler, Federal Almanya Anayasası.

ÖZET

Bu çalışma, Almanya Federal Cumhuriyeti'nde Anayasayı Koruma Kurumunun (Bundesamt für Verfassungsschutz, AKK) normatif ve tarihsel temellerini incelemektedir. Demokratik hukuk devletinin özünü güvence altına alan kurumsal mekanizmaların başında gelen AKK, "mücadeleci demokrasi" anlayışının somut bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Weimar Cumhuriyeti'nin başarısızlığı ve Nazi diktatörlüğünün yükselişi, demokratik düzenin kendi araçlarıyla ortadan kaldırılabileceğini göstermiş; bu tarihsel deneyim, anayasal düzenin korunmasına yönelik kalıcı önlemleri zorunlu kılmıştır.

Federal Almanya Anayasası (Grundgesetz), AKK'nin hukuki dayanaklarını hem doğrudan hem dolaylı düzenlemelerle belirlemiştir. 73. ve 87. maddeler kurumun kuruluş ve işlevine dair çerçeveyi çizmektedir. 9. ve 21. maddeler ise dernek ve siyasi parti özgürlüğüne getirilen sınırlamalarla demokrasinin kendi düşmanlarına karşı savunma refleksini kurumsallaştırmaktadır. Ayrıca 79. maddenin 3. fıkrasında yer alan "ebediyet maddesi" anayasal düzenin özünü değiştirilemez kılarak demokratik hukuk devletinin sürekliliğini güvence altına almaktadır.

AKK'nin temel görevi, anayasal düzeni tehdit eden faaliyetleri gözlemlemek ve yetkili mercileri bilgilendirmektir. Bu sınırlı fakat kritik işlev, özgürlüklerin korunması ile demokratik düzenin savunulması arasındaki hassas dengeyi yansıtmaktadır. Kurumun bilgi toplama ve analiz faaliyetleri, özellikle şiddet çağrıları, demokratik düzenin unsurlarını ortadan kaldırmaya yönelik girişimler ve insan onurunu zedeleyen söylemler üzerinden yürütülmektedir.

Sonuç olarak, AKK'nin varlığı, Almanya'da demokratik hukuk devletinin özünü güvence altına alan ve tarihsel deneyimlerden beslenen bir kurumsal zorunluluk olarak değerlendirilmektedir.

The Normative and Historical Foundations of the Federal Office for the Protection of the Constitution in German Law

Article Info

Article History

Received: 16.12.2025
Accepted: 02.04.2026

ABSTRACT

This study examines the normative and historical foundations of the Federal Office for the Protection of the Constitution (Bundesamt für Verfassungsschutz, BfV) in the Federal Republic of Germany. As one of the foremost institutional bodies safeguarding the essence of the democratic constitutional state, the BfV emerged

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

Published: 17.05.2026

Keywords:
The Protection of the constitution, Democracy, Defensive democracy, Political parties, German Constitution.

as a concrete reflection of the concept of "defensive democracy." The failure of the Weimar Republic and the rise of Nazi dictatorship demonstrated that the democratic order could be eliminated by its own means; this historical experience necessitated permanent measures to protect the constitutional order.

The Federal German Constitution (Grundgesetz) has established the legal basis for the BfV through both direct and indirect provisions. Articles 73 and 87 outline the framework for the institution's establishment and function; Articles 9 and 21 formalize democracy's reflex to defend itself against its own enemies by imposing restrictions on freedom of association and political parties. Furthermore, the "eternity clause" in Article 79(3) ensures the continuity of the democratic constitutional state by making the essence of the constitutional order irreversible.

The primary duty of the BfV is to monitor activities that threaten the constitutional order and inform the relevant authorities. This limited but critical function reflects the delicate balance between protecting freedoms and defending the democratic order. The institution's information gathering and analysis activities are conducted primarily through calls for violence, attempts to undermine the elements of the democratic order, and discourse that violates human dignity.

Consequently, the existence of the BfV is regarded as an essential institution that safeguards the essence of the democratic constitutional state in Germany and is informed by historical experience.

To cite this article:

Güçyetmez, M. (2026). "Alman Hukukunda Anayasayı Koruma Kurumu'nun Normatif ve Tarihi Temelleri", *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 9(1), s. 490-508. https://doi.org/10.51120/NEUHFD.2026.202

***Sorumlu Yazar:** Mustafa Güçyetmez, *mgucyetmez@erbakan.edu.tr*

GİRİŞ

Demokratik hukuk devletlerinin en temel güvencelerinden biri, anayasal düzenin sürekliliğini sağlayacak kurumsal araçların varlığıdır. Almanya Federal Cumhuriyeti'nde bu işlevi üstlenen Anayasayı Koruma Kurumu (Bundesamt für Verfassungsschutz), yalnızca bir güvenlik organı değil, aynı zamanda "mücadeleci demokrasi" anlayışının somut bir yansımasıdır. Tarihsel olarak Weimar Cumhuriyeti'nin başarısızlığı ve Nazi diktatörlüğünün yükselişi, demokratik düzenin kendi araçlarıyla ortadan kaldırılabileceğini göstermiştir. Bu deneyim, anayasal düzenin özünü korumaya yönelik kalıcı önlemlerin alınmasını zorunlu kılmıştır.

Federal Almanya Anayasası (Grundgesetz), Anayasayı Koruma Kurumunun (AKK) hukuki dayanaklarını doğrudan ve dolaylı düzenlemelerle belirlemiştir. 73. ve 87. maddelerde kurumun kuruluş ve işlevine dair çerçeve çizilirken, 9. ve 21. maddelerde dernek ve siyasi parti özgürlüğüne getirilen sınırlamalar, demokrasinin kendi düşmanlarına karşı savunma refleksini kurumsallaştırmaktadır. Bu bağlamda, AKK'nin anayasal konumu yalnızca normatif bir düzenleme değil, aynı zamanda demokratik değerlerin korunmasına yönelik tarihsel bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu anlamda, AKK'nin varlığı, demokratik hukuk devletinin korunması adına ortaya atılmıştır. Bu

maksatla kurumun temel görevi, anayasal düzeni tehdit eden faaliyetleri gözlemlemek ve yetkili mercileri bilgilendirmekten ibaret olup, cezai soruşturma yetkisi bulunmamaktadır. Sahip olduğu sınırlı fakat kritik işlev, bazı durumlarda temel hak ve hürriyetlerle çatışma haline dönüşebilmektedir.

Bu çalışma dünya üzerinde nev-i şahsına münhasır nitelikte bulunan AKK'nin ortaya çıkışı, yetkileri, yetkilerinin sınırı ve bu sınırın aşılması durumunun eleştirisi üzerinde durmaktadır. Bu kurum "mücadeleci demokrasi" anlayışının ne şekilde somutlaştığını özellikle anayasa hukuku öğretisine göstermektedir.

Türkiye'de benzeri bulunmayan ve Türkçe literatürde yeterince incelenmemiş bir anayasal kurum bu çalışma ile ele alınacaktır. Daha da önemlisi çalışma ile amaçlanan, temel hakların korunması ile demokratik yapının sürdürülebilirliği arasındaki dengeyi, "demokratik düzeni tehdit eden" unsurlarla nasıl mücadele edileceğini gösteren bir kurumsal çerçeve üzerinden tartışmaya açmaktır.

Bunun yansıtılması adına ilk olarak tarihi ve yasal altyapısı anlatıldıktan sonra kurumun kanunda kendisine bahşedilen yöntem ile son olarak kısaca AKK'nin barındırdığı risk ve bunun denetimi üzerinde durulacaktır.

ANAYASAYI KORUMA KURUMU(AKK) TANIMI

"Verfassungsschutz" terimi, Almanca'da iki ayrı sözcüğün birleşiminden meydana gelmektedir: "Verfassung" ve "Schutz". "Verfassung" kavramı, Alman dilinde "anayasa" anlamına gelirken; "Schutz" sözcüğü "koruma" fiiline karşılık gelmektedir. Bu bağlamda, "Verfassungsschutz" ifadesi en yalın biçimiyle Türkçeye "anayasanın korunması" şeklinde çevrilebilir. Ancak kavram, yalnızca dilsel düzeyde bir çeviriyle sınırlı olmayıp, anayasal düzenin ve demokratik hukuk devletinin sürekliliğini güvence altına alma işlevini de içermektedir.

"Anayasa Koruma" kavramı, Almanya'da esasen Federal Anayasa Koruma Dairesi'ni ("Bundesamt für Verfassungsschutz", BfV) ifade etmektedir. Merkezi Köln'de bulunan bu kurum, 1950 yılında kurulmuş olup, idari açıdan Federal İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır. BfV'nin temel görevi, Anayasa'da öngörüldüğü üzere Federal Almanya Cumhuriyeti'nin demokratik anayasal düzenini korumak ve bu düzeni tehdit eden faaliyetlere karşı önleyici tedbirler geliştirmektir.

I. TARİHİ GELİŞİM

1945 yılında İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesi ve Almanya'nın askeri yenilgisi sonrasında, ülkede demokratik bir devlet düzeninin inşasına yönelik kurumsal ve hukuksal temeller atılmaya başlanmıştır.[1] Weimar Cumhuriyeti dönemindeki demokratikleşme girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlanması ve akabinde ortaya çıkan Nasyonal Sosyalist diktatörlük deneyimi, Almanya'ya tarihsel bir ders niteliği taşımış, bu bağlamda Federal Almanya Cumhuriyeti, anayasal düzenin sürekliliğini ve demokratik hukuk devletinin kurumsallaşmasını esas alan yeni bir siyasal yapılanmaya yönelmiştir.

[1] Desch, Roland. *Gestern – Heute – Morgen Verfassungsschutz im 21. Jahrhundert, Verfassungsschutz in der freiheitlichen Demokratie*. Landsamt für Verfassungsschutz, Hessen, 2020, s. 8.

Bu bağlamda, İkinci Dünya Savaşı'nın 8 Mayıs 1945 tarihinde sona ermesi, Almanya'nın askeri yenilgisi ve akabinde gerçekleşen Müttefik işgali, ülkenin siyasal ve hukuksal açıdan yeniden yapılandırılmasının ön koşullarını oluşturmuştur.[2] Söz konusu tarihsel dönemeç, Federal Almanya Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olarak inşasına yönelik süreçlerin başlangıç noktasını teşkil etmiştir.

Bu girişimlerin sonucunda 1949 yılında yeni bir anayasa hazırlanmış ve akabinde 1950 yılında, anayasanın korunmasına yönelik kurumsal mekanizma 1949 Anayasası'na dercedilerek ihdas edilmiştir.

II. FEDERAL ALMANYA ANAYASASINA GÖRE AKK

Federal Almanya Anayasası, AKK bağlamında doğrudan düzenlemeler içermektedir. Bu düzenlemeler, kurumla ilgili çekirdek hükümleri açıkça belirlemektedir. Bununla birlikte, Anayasa'da yalnızca doğrudan düzenlemelerle sınırlı kalınmamış ve aynı zamanda AKK'nin işlevsel konumunu dolaylı biçimde etkileyen ve kurumun faaliyetleriyle yakından ilişkili olan hükümler de yer almaktadır. Bu dolaylı düzenlemeler, örneğin demokratik hukuk devletinin korunmasına yönelik normatif çerçeve veya federal devlet yapısının güvenlik politikaları üzerindeki yansımaları gibi farklı alanlarda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, AKK'nin anayasal dayanağı yalnızca açıkça kurumdan bahseden normlarla değil, aynı zamanda anayasal düzenin bütünlüğünü ve demokratik işleyişi güvence altına alan genel hükümlerle de şekillenmektedir. Bu durum, kurumun anayasal konumunun hem normatif hem de fonksiyonel açıdan çok katmanlı bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

A. Doğrudan Düzenlemeler

Federal Almanya'nın 1949 tarihli Anayasası, AKK'ye dair yalnızca genel çerçeve oluşturan hükümler öngörmektedir. Bu hükümler, anayasal sistem içerisinde kurumun konumunu belirleyen temel düzenlemeler olarak, özellikle 73. ve 87. maddelerde karşımıza çıkmaktadır.

1. Federal Almanya Anayasası 73. Madde

"*Federasyonun, aşağıdaki konularda inhisari yasama yetkisine sahiptir: ...(10) Federasyon ve eyaletlerin işbirliği: a) sivil polis konusunda b) özgür demokratik düzenin, Federasyonun veya bir eyaletin varlığının veya güvenliğinin korunmasında (Anayasanın korunması)…* "

Federal Almanya Anayasası'nın 73. maddesi, yasama yetkisinin münhasır biçimde Bundestag'a[3] ait olduğu alanları düzenlemektedir. Bu madde, federal düzeyde yalnızca merkezi yasama organının yetkili olduğu konuları sistematik biçimde tanımlayarak, federal ve eyalet düzeyindeki yetki

[2] Başar, Şirin. "Değişen Dünya Düzeninde Yeni Alman Dış Politikası." *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, C. 19, S.2, 2020, s. 469.

[3] Bundestag, Almanya'nın federal parlamentosudur ve ülkenin en yüksek yasama organı olarak görev yapar. Berlin´de yer alan parlamento, halk tarafından seçilen milletvekillerinden oluşur ve yasaların kabul edilmesi, hükümetin denetlenmesi ile bütçenin onaylanması gibi temel işlevleri yerine getirir.

paylaşımının sınırlarını ortaya koymaktadır.[4]

Anılan düzenleme, AKK hakkında federal düzeyde yalnızca Bundestag tarafından kanun yoluyla düzenleme yapılabileceğini ortaya koymaktadır.[5] Başka bir ifadeyle, federal düzeyde kanun dışında eyalet meclislerince çıkarılacak düzenlemeler veya yürütme organı tarafından tesis edilecek düzenleyici işlemler aracılığıyla AKK'nin hukuki çerçevesinin belirlenmesi mümkün değildir.[6] Bu hüküm, AKK'ye ilişkin ayrıntılı düzenlemelere girmeksizin, düzenlemenin hangi normatif araçla gerçekleştirileceğini belirlemektedir. Dolayısıyla AKK'ye dair ayrıntılı normatif içerik yalnızca kanun yoluyla elde edilebilmektedir.[7]

2. Federal Almanya Anayasası 87. Madde

"*Dışişleri, federal maliyet idaresi ile 89. madde çerçevesinde federal su yolları ve deniz taşımacılığı, kendi altyapısı ile donatılmış federal idare tarafından yürütülür. Federal yasayla, federal sınır muhafızlığı makamları ile polis istihbarat ve haber hizmetlerini, Anayasayı koruma maksadıyla bilgi ve gerekli belgeleri toplama hizmetlerini ve Federal Almanya Cumhuriyetinin dış menfaatlerini şiddet uygulayarak veya buna yönelik hazırlık eylemleriyle tehlikeye düşüren faaliyetlerine karşı koruma hizmetlerini veren merkezler oluşturulabilir.* "

Bu düzenleme, yukarıda bahsi geçen 73. madde hükmüne benzer şekilde federal idarenin doğrudan yürütmekle yükümlü olduğu alanları belirlemekle kalmayıp, aynı zamanda anayasal düzende yasamanın mahfuz alanının somut bir yansımasını ortaya koymaktadır.[8] Zira dışişleri, federal maliye idaresi, federal su yolları ve deniz taşımacılığı gibi stratejik öneme sahip alanların yalnızca federal idare tarafından yürütülmesi öngörülmekte ve bunun ötesinde, sınır muhafızlığı, polis istihbarat ve haber alma hizmetleri gibi güvenlik kurumlarının ancak federal yasama organı tarafından çıkarılacak kanunla kurulabileceği açıkça ifade edilmektedir.[9]

Bu yaklaşım, yürütmenin düzenleyici işlemleri veya eyalet düzeyindeki normatif düzenlemeler aracılığıyla bu kurumların oluşturulamayacağını, dolayısıyla demokratik meşruiyetin ve hukuki güvenliğin yalnızca kanun yoluyla sağlanabileceğini göstermektedir. Böylelikle düzenleme, hem federal idarenin asli görev alanlarını tayin etmekte hem de anayasal düzenin ve devletin dış güvenliğinin korunması için gerekli kurumların oluşturulmasında mahfuz alanı güvence altına almaktadır.[10]

Bu bağlamda, Alman anayasa hukukunda mahfuz alan (Gesetzesvorbehalt), temel haklara

[4] Sannwald, Hendrik. *Schmidt-Bleibtreu/Hofmann/Hopfauf Kommentar zum Grundgesetz*. 2. Aufl., Beck, Berlin, 2008, Art. 73, Rn. 166.
[5] Seiler, Christian. *Epping/Hillgruber Kommentar zum Grundgesetz*. 2. Aufl., C. H. Beck, Berlin, 2009, Art. 73, Rn. 52.
[6] Sannwald, Rn. 167.
[7] AKK hakkında en ayrıntılı düzenlemeyi, "Bundesverfassungsschutzgesetz – BverfSchG" (Anayasayı Koruma Hakkında Kanun) içermektedir.
[8] Ibler, Martin. *Maunz/Dürig Kommentar zum Grundgesetz*. 100. Aufl., C. H. Beck, München, 2012, Art. 87, Rn. 84.
[9] Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Rechtsfragen zur Erforderlichkeit, Organisation und Arbeitsweise des Verfassungsschutzes im föderalen Verbund*. Berlin, 2012, s. 5.
[10] Ibler, Rn. 90.

müdahale eden veya anayasal düzeni doğrudan ilgilendiren alanlarda yalnızca parlamentonun iradesiyle normatif düzenleme yapılabileceğini ifade eden bir anayasal güvencedir. Dolayısıyla söz konusu hüküm, federal düzeyde yürütme ve idarenin sınırlarını çizmekte ve demokratik meşruiyetin kaynağı olarak yasamanın önceliğini teyit etmektedir.[11]

B. Dolaylı Düzenlemeler

1. Değiştirilemeyen Hükümler

Federal Almanya Anayasası 79/3: "*Federasyonun eyaletlere bölünmesine, eyaletlerin yasamaya esasen katılmaları ilkesine veya 1 ve 20 maddelerde yazılı esaslara ilişkin bir Anayasa değişikliği yasaktır.*"

Söz konusu hüküm, Anayasa´nın 79. maddesinin 3. fıkrasında yer alan ve literatürde "Ewigkeitsklausel" (ebediyet maddesi) olarak bilinen düzenlemenin bir yansımasıdır. Bu hüküm, anayasanın belirli temel esaslarının değiştirilemeyeceğini öngörerek, anayasal düzenin özünü ve demokratik hukuk devletinin temel yapısını mutlak biçimde güvence altına almaktadır.[12]

Bu hükme göre, federal devlet yapısı yani Almanya'nın eyaletlere bölünmüş olması ve eyaletlerin yasama sürecine katılımı, insan onurunun dokunulmazlığı ve Anayasa'nın 20. maddesinde yer alan demokrasi, sosyal devlet ve hukukun üstünlüğü ilkeleri, anayasa değişiklikleriyle dahi ortadan kaldırılamaz.[13]

Bu düzenleme, tarihsel olarak Nazi diktatörlüğünün eyaletlerin yetkilerini ortadan kaldırarak merkeziyetçi bir yapı kurması ve toplama kamplarında insan onurunu eşi görülmemiş biçimde ayaklar altına alması karşısında bir tepki olarak ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, anayasa değişiklikleri Federal Meclis (Bundestag) ve Federal Senato'da (Bundesrat)[14] üçte iki çoğunlukla yapılabilse de bu dokunulmaz ilkeleri zedeleyen her değişiklik geçersizdir.[15]

Bahsedilen anlayış, Anayasa'nın kendi içinde bir hiyerarşi barındırdığını ve bazı normların diğerlerinden üstün olduğunu gösterir, çünkü 79. maddenin 3. fıkrası yalnızca değiştirilemez değil, aynı zamanda kendisi de değiştirilemez bir hüküm olarak tasarlanmıştır. Böylece, anayasal düzenin en temel değerleri, herhangi bir siyasi çoğunluğun keyfi müdahalesinden korunmuş olur ve hukuk devleti ile insan onuru, anayasal sistemin vazgeçilmez ve sürekli güvenceleri haline gelir.[16]

Amaç, belirli bir anayasal çekirdeğin kalıcı biçimde muhafazasını ve onun ortadan kaldırılmasına yahut zayıflatılmasına yönelik girişimlere karşı direnç gösterilmesini temin etmektedir.[17] Yasama

[11] Bu ilkenin temel anayasal yansımasını Federal Almanya Anayasası 19. madde hükmü ile görmekteyiz. Buna göre temel hakların sınırlandırılması kanunlar ile mümkün olmaktadır.

[12] Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Die Ewigkeitsgarantie des Art. 79 Abs. 3 GG*, Berlin, 2010, s. 2.

[13] Dietlein, Johannes. *Beck'scher Online-Kommentar zum Grundgesetz*. 35. Aufl. 2023, Art. 79, Rn. 19.

[14] Bundesrat, Almanya'da eyaletleri federal düzeyde temsil eden ve yasama sürecine katılan anayasal bir meclistir.

[15] Alexy, Lennart. *Das Rechtslexikon. Begriffe, Grundlagen, Zusammenhänge*. 1. Aufl., Bonn, 2023, s. 29.

[16] Hein, Michael. "Für immer und ewig? Zur Kodifikation von »Ewigkeitsklauseln« in aktuellen Verfassungen." *Die Grenzen der Verfassung Konferenz*, 25.4.2018, s. 69.

[17] Hein, s. 71.

yetkisinin bu suretle sınırlandırılmasının arkasında, anayasa değişikliklerini gerçekleştiren normların da bizzat anayasa tarafından meşruiyet kazandığı ve dolayısıyla anayasal düzenin temel ilkelerini koruma yükümlülüğü altında bulunduğu yönündeki genel kabul yatmaktadır. Anayasa, bu çerçevede, gündelik siyasal çoğunlukların dalgalanmalarına tabi olmayan, süreklilik arz eden ve istikrarlı bir normatif düzen tesis etmeyi amaçlamaktadır.[18]

Her ne kadar söz konusu teorinin normatif lafzı doğrudan anayasanın korunmasına ilişkin açık bir düzenleme içermese de amaçsal açıdan bakıldığında bu yaklaşımın nihai hedefinin anayasal düzenin muhafazasına hizmet ettiği görülmektedir.[19] Tarihsel deneyimler, özellikle Nazi dönemi Almanya'sında yaşanan süreç, bu amaçsal yorumun önemini somut biçimde ortaya koymaktadır. Zira Adolf Hitler'in liderliğindeki parti, demokratik seçimler yoluyla iktidara gelmiş, ancak iktidarı ele geçirdikten sonra bizzat demokrasinin sunduğu araçları kullanarak demokratik düzeni ortadan kaldırmıştır. Bu örnek, demokratik yöntemlerin kötüye kullanılmasının anayasal düzeni ve temel hakları nasıl ortadan kaldırabileceğini göstermesi bakımından kritik bir ders niteliği taşımaktadır.[20]

Bu tarihsel tecrübeden çıkarılan sonuç, anayasal düzenin yalnızca biçimsel demokratik yöntemlerle değil, aynı zamanda özsel demokratik değerlerle korunması gerektiği yönündedir.[21] Dolayısıyla ilgili anayasa hükmü, demokratik usullerle gerçekleştirilecek anayasa değişikliklerinin dahi anayasanın özünü ve demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelmesi halinde geçersiz sayılacağını öngörmektedir. Böylece anayasa, kendi kendini ortadan kaldırabilecek veya demokratik rejimi işlevsiz hale getirebilecek değişikliklere karşı normatif bir güvence tesis etmektedir.[22]

2. Dernek Yasağı

Federal Almanya Anayasası, dernek kurma özgürlüğünü güvence altına almak amacıyla 9. maddede düzenleme yapmıştır. Ancak tarihsel deneyimler, demokratik yollarla kurulan siyasi partilerin iktidara geldikten sonra otoriter ve diktatoryal rejimlere dönüşebileceğini göstermiştir. Bu nedenle, 9. maddenin birinci fıkrasında tanınan dernek kurma özgürlüğü, ikinci fıkrasında belirli sınırlandırmalara tabi tutulmuştur.[23]

Söz konusu düzenleme, "mücadeleci demokrasi" (wehrhafte Demokratie) anlayışının temelini oluşturmaktadır. Bu anlayışa göre, demokrasi kendisini ortadan kaldırmayı amaçlayan hareketlere karşı meşru bir şekilde savunma hakkına sahiptir. Böylece anayasal düzenin ve demokratik değerlerin korunması sağlanır.[24]

[18] Dreier, Horst. *Hoffmann/Henneke Grundgesetz-Kommentar*. 12. Aufl. C. H. Beck, München, 2015, Art. 79, Rn. 14.
[19] Dreier, Horst. *Gilt das Grundgesetz ewig? Fünf Kapitel zum modernen Verfassungsstaat.* Carl Friedrich von Siemens Stiftung, München, 2009, s. 38.
[20] Hein, s. 77.
[21] Kirsamer, Sandra. "Wehrhafte Demokratie." *Politik und Unterricht, Zeitschrift für die Praxis der politischen Bildung*, Nerlag Neckar-Verlag, Schwenningen, S.4, 2021, s. 2.
[22] Bu konuda Almanya Federal Anayasa Mahkemesinin öne çıkan kararı için bkz. BVerfGE, 109, 279.
[23] Rupert, Scholz. *Maunz/Dürig Grundgesetz Kommentar*. 20. Aufl., C. H. Beck, München, 2021, Art. 9, Rn. 42.
[24] Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Voraussetzungen eines Vereinsverbots*. Berlin, 2018, s. 5.

Bu hükmün pratikteki yansımaları arasında şunlar yer almaktadır[25]:

Nazi ideolojisini yeniden canlandırmayı hedefleyen derneklerin yasaklanması,

Şiddet ve terör yoluyla demokratik düzeni ortadan kaldırmayı amaçlayan örgütlerin kapatılması,

Irkçı veya yabancı düşmanı örgütlerin, toplumlar arası barışı tehdit ettikleri gerekçesiyle yasaklanabilmesi.[26]

Bu madde düzenlemesinde AKK´ye ilişkin doğrudan bir normatif hüküm bulunmamakla birlikte, kurumun işlevsel yetki ve sorumluluklarını dolaylı biçimde etkileyen bir düzenleme mevcuttur. Zira Anayasayı, demokratik düzeni ve hukuk devletini korumakla görevlendirilen AKK, anayasal düzenin sürekliliğini ve demokratik değerlerin muhafazasını sağlamak amacıyla, demokrasiye aykırı hedefler güden dernekleri anayasal ilkelerle bağdaşmaz olarak değerlendirme yetkisine sahiptir. Bu bağlamda, söz konusu düzenleme, kurumun doğrudan varlığına ilişkin bir normatif çerçeve çizmemekle birlikte, onun anayasal düzeni koruma işlevini destekleyen ve hukuk devletinin özünü güvence altına alan dolaylı bir araç olarak işlev görmektedir.[27]

3. Siyasi Parti Yasağı

Federal Almanya Anayasası'nın 21. maddesi, siyasi parti özgürlüğünü anayasal güvence altına almakta ve partilerin kurulmasını halk iradesinin bir tezahürü olarak serbest bırakmaktadır. Bununla birlikte, aynı maddenin ikinci fıkrası, bu özgürlüğün mutlak olmadığını ortaya koymaktadır. Demokratik düzeni ortadan kaldırmayı amaçlayan siyasi partiler, anayasal sistemin öz koruma sistemi çerçevesinde yasaklanabilmektedir.[28]

Bu düzenleme, Anayasa'nın 9. maddesinde öngörülen sınırlamalarla paralellik arz etmekte ve "mücadeleci demokrasi" anlayışının somut bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu yaklaşım, tarihsel olarak Nazi rejiminin demokratik süreçleri araçsallaştırarak iktidara gelmesi deneyiminden doğmuş ve anayasal düzenin kendi varlığını koruma refleksini kurumsallaştırmıştır.[29]

Dolayısıyla, 21. maddenin ikinci fıkrası, demokrasinin "özgürlük düşmanlarına özgürlük tanımaması" gerektiği yönündeki temel ilkeyi normatif düzeyde ifade etmektedir. Bu düzenleme, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya yönelik faaliyetleri yasaklamayı ve demokratik kurumların kendini savunma kapasitesini güçlendirmeyi amaçlar. Bu hükümler, özgürlüklerin sınırsız olmadığını, demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yöneldiğinde sınırlandırılabileceğini gösterir.[30]

21. madde düzenlemesinde, tıpkı 9. maddede olduğu gibi, AKK ilişkin doğrudan bir normatif

[25] Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Partei- und Vereinsverbote in Deutschland*. Berlin, 2020, s. 2.
[26] Bu konuda Anayasayı Koruma Kurumu, "Almanya Demokratik Ülkücü Türk Dernekleri Federasyonu" ismiyle kurulan derneği "aşırı sağcı ve ırkçı" statüsünde değerlendirmiştir.
[27] Groh, Kathrin. *Vereinsgesetz Kommentar.* 1. Aufl., C. H. Verlag, München, 2012, § 31 Rn. 1.
[28] Klein, Friedrich. *Dürig/Herzog/Scholz/Klein Grundgesetz Kommentar*. 90. Aufl., C. H. Verlag, München, 2012, Art. 21, Rn. 490.
[29] Henke, Wilhelm. *Bonner Kommentar Grundgesetz.* 20. Aufl., C. H. Verlag, Berlin, 2018, Art. 21. Rn. 342.
[30] Maurer, Hartmut. *Staatsrecht I: Grundlagen, Verfassungsorgane, Staatsfunktionen*. 2. Aufl., C. H. Verlag, 2012, München, Art. 21, Rn. 4.

hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte, söz konusu düzenleme, demokrasiye ve hukuk devletine aykırı faaliyetlerde bulunan siyasi partilerin AKK tarafından denetlenebilmesine ve bu partilerin "şüpheli siyasi parti" statüsüne tabi tutulabilmesine imkân tanımaktadır.[31] Bu bağlamda AKK, siyasi partilerin anayasal düzenle uyumlu olup olmadığını değerlendirme sürecinde 21. maddeyi temel dayanak olarak kullanmakta ve bu suretle siyasi partilerin kapatılması veya devlet yardımından yoksun bırakılması gibi yaptırımların uygulanmasında önemli bir işlev üstlenmektedir.[32]

Ne var ki, AKK'nın bu denetim yetkisi nihai karar mercii olma niteliğini taşımamaktadır. Zira siyasi partilerin kapatılması veya devlet yardımından mahrum bırakılması gibi anayasal açıdan kritik sonuçlar doğuran işlemlerde son söz, anayasal yargı organı olarak Anayasa Mahkemesi'ne (Bundesverfassungsgericht) aittir.[33] Dolayısıyla 21. madde düzenlemesi, AKK'ya doğrudan bir kurumsal statü tanımamakla birlikte, onun anayasal düzeni koruma işlevini dolaylı biçimde güçlendiren ve demokratik hukuk devletinin sürekliliğini güvence altına alan bir normatif çerçeve sunmaktadır.[34]

III. ANAYASA'YI KORUMA KURUMU KANUNUNA GÖRE AKK´NİN GÖREVLERİ

AKK'nin örgütsel düzeyde himaye ettiği temel değerler yalnızca anayasal ilkelerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda özgürlükçü ve demokratik temel düzenin yanı sıra federal devlet yapısı ile eyaletlerin varlığının ve güvenliğinin sürdürülmesini de kapsamaktadır. Bu bağlamda anayasal koruma makamları hem hukuk devleti prensiplerinin hem de siyasal birliğin istikrarını sağlayacak normatif temellerin muhafazasında kritik bir işlev üstlenmektedir.[35]

Anayasal değerlerin muhafazasını teminen, AKK´nin temel görevi: Hükümet, ilgili kamu otoriteleri ve kamuoyunu, söz konusu değerlere yönelik tehdit ve girişimler hakkında bilgilendirmek amacıyla bilgi temin etmek ve bu bilgileri analiz etmektir.[36] Bu kurumlar, operasyonel müdahalede bulunma yetkisine sahip değildir. Zira cezai soruşturma yürütmek ya da olası suçları ve güvenlik tehditlerini önleme sorumluluğu, esasen adli mercilere ve kolluk kuvvetlerine aittir. AKK, anayasal düzenin sürekliliğini ve istikrarını sağlama yönündeki katkılarını, elde ettikleri verileri sistematik biçimde değerlendirip yetkili mercilere sunmak suretiyle gerçekleştirmektedir.[37]

Söz konusu gözlem ve analiz süreçleri, özgürlükçü-demokratik temel düzeni hedef alan faaliyetlere ilişkin değerlendirmeleri kapsamaktadır. Bu çerçevede, ilgili siyasi partinin anayasal

[31] Jarass, Hans. *Pieroth/Jarass Kommentar Grundgesetz*. 20. Aufl., C. H. Verlag, 2018, Berlin, Art. 21, Rn. 46.
[32] BVerfGE 144, 20.
[33] Jarass, Rn. 58.
[34] Federal Almanya Anayasası 21/3: "*Amaçlarına ve taraftarlarının tutumuna göre, özgür ve demokratik temel düzeni zedelemeyi veya ortadan kaldırmayı veya Alman Federal Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye sokmayı hedefleyen siyasi partiler, devlet finansmanından muaf tutulur. Muafiyet kararı verilmesi halinde; bu partiler, vergi avantajından yararlanamayacakları gibi, bu partilere yardım da yapılamaz.*"
[35] Warg, Gunter. *Der gesetzliche Auftrag der deutschen Nachrichtendienste*. 1. Aufl., Deutscher Gemeinde Verlag, Stuttgart, 2017, Rn. 10.
[36] Murswiek, Dietrich. *Verfassungsschutz und Demokratie*. 1. Aufl. Duncker und Humblot Verlag, Berlin, 2020, s. 26.
[37] Warg, Rn. 18.

düzene aykırı eylemler içerisinde bulunduğunun başlangıçta kesin şekilde tespit edilmiş olması gerekmemektedir. Yeterli düzeyde somut ve objektif nitelikteki delillerin varlığı, bu tür bir değerlendirme için yeterli kabul edilmektedir.[38]

Bu kurum, Anayasa'yı Koruma Kurumu Kanunu (Bundesverfassungsschutzgesetz) ile genel hatlarıyla düzenlenmiş ve yetkilendirilmiştir. Mezkûr kanun 1990 yılında Resmî Gazete´de (Bundesgesetzblatt) yayınlanıp yürürlüğe girmiştir.

Anayasa'yı Koruma Kurumu Kanunu (Bundesverfassungsschutzgesetz) 3'üncü maddesinde görevleri tahdidi olarak sayılmıştır. Bu görevlerin başında, bilgi toplamak ve toplanan bilgileri değerlendirmek yer almaktadır. Bunun altında yatan temel amaç ise Federasyonun ve eyaletlerin güvenliğini ve mevcudiyetini korumaktır. Dolayısıyla Anayasa'yı Koruma Kurumu, Federasyonu korumak adına hükümete ve diğer devlet organlarına yönelik, onların aleyhine olan faaliyetlerin varlığı konusunda gerekli verileri edinerek ve bu bilgileri değerlendirerek bir rapor hazırlar ve bunu hükümete sunar. [39]

Anayasa'yı Koruma Kurumu'nun operasyonel bir koruma görevi yoktur. Bu anlamda ne bir cezai kovuşturmadan ne de cezai suçlara ve tehditlere yönelik önleyici savunmadan mesuldür. Bir diğer ifadeyle polis ve savcılık gibi hareket etmez.[40]

Kanunun 3'üncü maddesi incelendiğinde, yukarıda bahsedildiği üzere AKK gerek federasyon gerekse eyaletler düzleminde temel demokratik düzen için tehlike arz edecek eylemler hakkında hangi bilgileri toplayacağı sınırlı bir şekilde sayılmıştır.[41] Bunlar:

a. Federasyonun veya bir eyaletin Anayasal organlarının veya üyelerinin yürütme işlemlerini etkileyecek, hukuka aykırı ve temel demokratik düzene karşı eylemler hakkındaki bilgiler.

b. Bu kanun kapsamında güvenliği tehdit eden veya istihbarati eylemler hakkındaki bilgiler.

c. Federasyonun uluslararası ilişkilerini tehlikeye düşürecek şiddet faaliyetleri veya bu amaca yönelik hazırlık eylemleri hakkındaki bilgiler.

d. Toplumun barış içinde bir arada yaşamasına ve uluslararası anlayışa (Völkerverständigung) karşı eylemler hakkındaki bilgiler.

V. YÖNTEM

Bir siyasi partinin gözlem altına alınmasının yasal şartları ile bu gözlem sürecinde başvurulabilecek bilgi edinme yöntemleri birbirinden bağımsız değerlendirilmesi gereken hususlardır. Bu çerçevede, kamuya açık veri kaynaklarından bilgi temini örneğin parti programlarının incelenmesi, internet üzerindeki resmi sunumların analizi, kamuya açık konuşmaların ve basın yayın organlarında yer alan içeriklerin değerlendirilmesi ile hukuki gereklilikler yerine getirildikten sonra başvurulan özel bilgi edinme yöntemleri arasında ayrım gözetilmektedir. [42] Bu özel yöntemler

[38] Murswiek, s. 27.
[39] Poscher, Ralf. "Der begrenzte Auftrag des Verfassungsschutzes". *FAZ Magazin*, September, 2018, s. 38.
[40] Murswiek, s. 28.
[41] Murswiek, s. 28.
[42] Murswiek, s. 28.

arasında güvenilir kişilerin ve garanti sağlayan unsurların kullanımı, fiziksel gözlemler, görüntü ve ses kayıtlarının analizi ile telefon görüşmelerinin denetlenmesi gibi yollar yer almaktadır.[43]

A. Gerçekliğe Ulaşmak Adına Bazı Kriterler

Anayasal düzene yönelik tehditlerin tespiti açısından, bir bireyin veya örgütün fiili davranışlarının hangi koşullar altında anayasa karşıtı bir amacı yansıttığı sorusu, anayasa koruma hukukunun temel meselelerinden biridir. Bu bağlamda şu iki sorunun yanıtlanması gerekmektedir[44]:

Fiili davranışlar hangi hukuki ve içeriksel kriterler çerçevesinde anayasa karşıtı bir amacı ortaya koyar?

Fiili davranışlar hangi durumlarda anayasa karşıtı bir amaca yönelik somut bir emare veya ipucu olarak değerlendirilebilir?

Bu soruların yanıtı, yalnızca davranışın kendisine değil, aynı zamanda davranışın bağlamına, sürekliliğine, örgütsel yapıya, ifade biçimine ve kamuya etkisine bağlı olarak şekillenir. Bunların bazılarını aşağıda inceleyeceğiz.

1. Şiddet Kullanımı, Şiddete Çağrı veya Şiddeti Onaylama

Siyasi amaçlarla şiddet kullanımına yönelik her türlü çağrı, demokratik hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan ve anayasal düzene aykırı bir tutum olarak değerlendirilmelidir. Aynı şekilde, siyasal saiklerle gerçekleştirilen fiili şiddet eylemleri, bu tür eylemlerin gerçekleştirilmesine yönelik beyanlar ya da şiddet kullanımını meşru gösteren veya onaylayan tutumlar da anayasal normlara açıkça aykırıdır.[45]

Devletin şiddet kullanma tekeli, yalnızca kamu düzeninin sağlanması açısından değil, aynı zamanda hukukun üstünlüğü ilkesinin kurumsal güvencesi olarak da merkezi bir öneme sahiptir. Bu tekelin dışında kalan ve bireyler ya da gruplar tarafından siyasi hedeflere ulaşmak amacıyla başvurulan şiddet biçimleri, demokratik toplum düzeninin temelini oluşturan barışçıl siyasal katılım ilkesini ihlal eder.[46]

Demokratik sistemin özünü, siyasal hedeflerin özgür iradeye dayalı, çoğulcu ve müzakereye açık süreçler aracılığıyla gerçekleştirilmesi oluşturur. Zorlama, tehdit veya şiddet yoluyla siyasal yönelimlerin şekillendirilmesi, demokratik meşruiyeti ortadan kaldırır ve anayasal düzenin korunmasına yönelik müdahaleleri haklılaştıran bir gerekçe haline gelir.[47]

[43] Streinz, Rudolf. *Mangoldt/Klein/Starck Kommentar Grundgesetz*. 10. Aufl., C. H. Verlag, München, 2018, Art. 21 Rn.115.
[44] Murswiek, s. 40.
[45] Murswiek, s. 40.
[46] BVerfGE 113, 63.
[47] Murswiek, s. 40.

2. Özgürlükçü Demokratik Düzenin Bir Unsurunu Ortadan Kaldırma Teşebbüsü

Anayasal düzene aykırı girişimlerin tespiti bakımından, özgürlükçü demokratik temel düzenin vazgeçilmez bir unsurunun ortadan kaldırılmasına yönelik açık istekler, anayasa karşıtı niyetin somut bir göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Bu tür talepler, demokratik hukuk devletinin kurucu ilkelerine doğrudan bir müdahale niteliği taşır ve anayasal düzenin korunmasına ilişkin normatif çerçeve içinde ciddi bir tehdit olarak ele alınır.[48]

Demokratik temel düzenin unsurları, örneğin hukukun üstünlüğü, temel hak ve özgürlüklerin güvencesi, kuvvetler ayrılığı, çoğulculuk ve siyasi katılım hakkı, anayasal sistemin işleyişi açısından asli niteliktedir. Bu unsurların ortadan kaldırılmasına yönelik talepler, yalnızca teorik bir eleştiri değil, aynı zamanda anayasal düzenin yapısal bütünlüğüne yönelik fiili bir tehdit olarak yorumlanabilir.[49]

3. Özgürlükçü Demokratik Temel Düzenin Bir Unsuruna Yönelik Eleştiri

Özgürlükçü demokratik temel düzenin herhangi bir unsuruna yönelik eleştiriler, bağlamına göre anayasa karşıtı bir siyasi hedefin ifadesi olarak değerlendirilebilir. Eğer söz konusu eleştiri, ilgili anayasal ilkenin ortadan kaldırılmasını amaçlayan bir siyasal yönelimin parçası olarak ortaya konuyorsa, bu durum anayasal düzene karşı girişimlerin somut bir göstergesi olarak kabul edilebilir.[50]

Bu bağlamda, tarihsel, felsefi veya akademik düzeyde yapılan anayasa eleştirileri ile siyasal faaliyet kapsamında dile getirilen eleştiriler arasında ayrım gözetilmelidir. Özellikle bir siyasi parti, hareket veya örgüt bünyesinde, anayasanın temel ilkelerine yönelik eleştiriler, yalnızca düşünsel bir sorgulama değil, aynı zamanda bu ilkelerin kaldırılmasına yönelik bir siyasi hedefin ifadesi olarak yorumlanabilir. Bu tür söylemler, anayasa koruma hukuku açısından dikkatle incelenmesi gereken potansiyel tehditler arasında yer alır.[51]

4. Özgürlükçü Demokratik Temel Düzenle Bağdaşmayan İçerikli İfadeler

Anayasayı koruma makamları, belirli görüşlerin kamuya açık biçimde ifade edilmesini, özgürlükçü demokratik temel düzenin kurucu ilkelerine özellikle demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan onuru güvencesine aykırı taleplerin dile getirilmesi halinde, anayasa karşıtı çabaların somut bir göstergesi olarak değerlendirmektedir. Özellikle AKK, özgürlükçü demokratik düzene aykırı yasal düzenlemelerin yapılmasını veya resmi önlemlerin alınmasını talep eden görüşleri, bu düzene yönelik "eylem odaklı bir reddin" ifadesi olarak nitelendirmektedir.[52]

İnsan onuru bağlamında ise, bu ilke diğer temel haklardan farklı olarak, yalnızca bir görüşün ifade edilmesiyle dahi doğrudan ihlal edilebilir. Özellikle belirli toplumsal gruplara yönelik aşağılayıcı,

[48] Murswiek, s. 40.
[49] Schwagerl, Joachim. Verfassungsschutz in der Bundesrepublik Deutschlands. 1. Aufl., C. F. Müller, Heidelberg, 1985.s. 23.
[50] Murswiek, s. 41.
[51] Murswiek, s. 41.
[52] Schwagerl, s. 24.

iftira niteliğindeki söylemler, insan onurunun zedelenmesi bakımından yeterli görülmekte ve anayasa koruma kurumları tarafından anayasa karşıtı eğilimlerin delili olarak kabul edilmektedir.[53]

Bu çerçevede iki tür ifade biçimi anayasal düzene aykırılık bakımından dikkate alınmaktadır: "Özgürlükçü demokratik temel düzenin koruma değerlerine aykırı önlemlerin alınmasını talep eden ifadeler" "Zaten bu koruma değerleriyle bağdaşmayan içerikteki ifadeler"

Her iki tür ifade de anayasa koruma uygulamalarında "içeriği bakımından özgürlükçü demokratik temel düzenle bağdaşmayan ifadeler" veya kısaca "içeriği anayasaya aykırı ifadeler" olarak sınıflandırılmaktadır.[54]

VI. DEMOKRASİYİ SAVUNMAKLA ZARAR VERME ARASINDAKİ DENGE

Günümüzde çağdaş demokrasinin ulaştığı düzey göz önünde bulundurulduğunda, AKK'nin demokrasiyi koruma görevini ifa ederken, paradoksal biçimde bu değerleri zedeleyebilme ihtimali doğmaktadır. Bu durum özellikle siyasi partilerin faaliyetlerinin denetimi bağlamında açık biçimde gözlemlenebilmektedir. Nitekim güncel demokratik tartışmaların odağındaki en büyük endişelerden biri de söz konusu riskin yarattığı gerilimdir.[55] Bu bağlamda, AKK'nin asli misyonu olan demokratik düzeni muhafaza etme sorumluluğu doğrultusunda çok daha özenli, hassas ve dengeli bir yaklaşım benimsemesi elzemdir. Aksi takdirde, demokratik ilkeleri koruma amacıyla tesis edilen bir kurumun, bu değerleri ihlal eder pozisyona sürüklenmesi ihtimali doğabilir.[56]

Bu bağlamda, AKK tarafından siyasi partilere yönelik olarak hazırlanan raporlar, kimi durumlarda ilgili partilerin kamuoyu nezdinde şüpheli bir konuma itilmesine neden olabilmektedir.[57] Bu durum, demokratik düzenin temel taşlarından biri olan siyasi partilerin, siyasi rekabet ortamında adil olmayan bir dezavantajla karşı karşıya kalmasına yol açabilmektedir.[58] Özellikle muhalefet partisi konumundaki bir siyasi partinin yalnızca şüphe temelli değerlendirmelerle baskı altına alınması, demokratik ilke ve normlarla hiçbir biçimde örtüşmeyecek bir uygulamayı teşkil edecektir.[59]

Bu durumun en temel örneğini "AfD-Verdachtfall" kararı gösterilebilir. AKK tarafından 2021 yılında "süpheli" olarak AKK raporlarında ilan edilen parti bu durumun partiler arası rekabet ve fırsat eşitliği noktasında ağır ihlal oluşturacağını belirterek bu kararı yargıya taşımıştır. Münster Yüksek İdare Mahkemesi (OVG Münster) ise ortada yalnızca sert veya muhalif siyasi söylemlerin değil aynı zamanda, özgür ve demokratik temel düzenin özüne saldıran, insan onurunu hiçe sayan eylemlere dair yeterli ve somut olgusal emarelerin bulunduğuna hükmetmiştir.[60]

[53] Murswiek, s. 42.
[54] BVerfGE 72, 200.
[55] Schwagerl, s. 22.
[56] Schwagerl, s. 23.
[57] Michaelis, Oliver Lars. *Politische Parteien unter der Beobachtung des Verfassungsschutzes. Die streitbare Demokratie zwischen Toleranz und Abwehrbereitschaft*, 1. Aufl., Nomos Verlag, Baden- Baden, 2000, s. 125, 126.
[58] Schwarz, Heinz. *Sicherheit oder Freiheit?*. 1. Aufl., Bonn Verlag, Stuttgart, 1974, s. 9.
[59] Schwagerl, s. 25.
[60] OVG 5 A 1216/22 -13.5.2024.

Bu bağlamda, sürecin şeffaflık ilkesi doğrultusunda ve önceden belirlenmiş objektif standartlar çerçevesinde yürütülmesi zorunludur. Aksi takdirde, AKK'nin siyasi partileri yalnızca ideolojik temeller üzerinden değerlendirmesi ve bazı aktörleri sistem dışına itmesi riski doğabilir. Böyle bir uygulama, AKK'nin anayasal düzeni koruma misyonundan saparak mevcut partilerin çıkarlarını gözeten bir yapıya dönüşmesine neden olabilir. Bu durum ise, çoğulcu ve özgürlükçü demokratik sistemin işleyişi açısından ciddi bir tehdit teşkil edecektir.[61]

VII. AKK'NİN DENETİMİ

AKK, özellikle siyasi partiler ve dernekler üzerindeki araştırma yapma ve kamuoyunu bilgilendirme yetkileri nedeniyle, temel hak ve hürriyetlerin ihlali riskini barındırmaktadır. Bu durumun yanı sıra, iktidar partilerinin kurumu bir araç olarak kullanıp kontrolsüz bir güç mekanizmasına dönüştürme ihtimaline karşılık yasama ve yargı organlarının sıkı denetimine tabi tutulmuştur.[62]

Bu denetimi etkin kılmak amacıyla Federal Meclis bünyesinde "Parlamento Denetim Kurulu" (Parlamentarisches Kontrollgremium- PKGr) oluşturulmuştur. Bu kurulun faaliyetleri ve yetki alanı, özel bir kanun olan "Denetim Kurulu Kanunu" (Kontrollgremiumgesetz- PKGrG) ile düzenlenmiştir.

Söz konusu kanun uyarınca Federal Hükümet (İçişleri Bakanlığı), Parlamento Denetim Kurulu'nu AKK'nin faaliyetleri hakkında sürekli ve kapsamlı bir biçimde bilgilendirmekle yükümlüdür. Ayrıca Meclis, AKK'nin bir siyasi partiye yönelik "süpheli" sınıflandırmasına karşı, bu raporun hukuka uygunluğunu ve maddi gerçekliğini incelemek üzere bir Araştırma Komisyonu (Untersuchungsausschuss) kurma yetkisine de sahiptir.[63]

Ayrıca AKK´nin İçişleri Bakanlığı'na bağlı olması mevcut yönetimin kontrolünde olduğu ve partiler arası rekabeti, raporları aracılığı ile manipüle etme durumu karşısında tıpkı diğer idari makamlarda olduğu gibi AKK'de tüm işlemlerinde idari yargının denetimi altındadır.

SONUÇ

Federal Almanya Anayasası'nda AKK´nin konumu, demokratik hukuk devletinin özünü güvence altına alan bir mekanizma olarak ortaya çıkmaktadır. Tarihsel deneyimler, özellikle Weimar Cumhuriyeti'nin çöküşü ve Nazi diktatörlüğünün yükselişi, demokrasinin kendi araçlarıyla ortadan kaldırılabileceğini göstermiştir. Bu nedenle AKK, yalnızca bir güvenlik organı değil, aynı zamanda "mücadeleci demokrasi" anlayışının kurumsal bir yansımasıdır.

Anayasa'nın doğrudan ve dolaylı düzenlemeleri, kurumun işlevsel sınırlarını ve demokratik değerleri koruma yükümlülüğünü belirlemektedir. 73. ve 87. maddeler, kurumun kuruluş ve yetki çerçevesini yasama organının iradesine bağlamıştır. Ayrıca 9. ve 21. maddeler, demokrasiye düşman hareketlere karşı savunma refleksini yasal düzeyde tesis etmektedir. Bu yaklaşım, özgürlüklerin sınırsız olmadığını, demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yöneldiğinde sınırlandırılabileceğini

[61] Schwagerl, s. 26.
[62] Gusy, Christoph. *Grundrechte und Verfassungsschutz*. 1. Aufl., Vs Verlag, Heidelberg, 2011, s. 17.
[63] Peters, Butz. *Untersuchungsausschussrecht*. C.H. Beck, 2. Aufl., Berlin, 2020, s. 97.

göstermektedir.

Bununla birlikte, AKK'nin faaliyetleri demokratik değerleri koruma ile bu değerleri zedeleme arasındaki hassas bir dengeyi barındırmaktadır. Özellikle siyasi partilerin gözlem altına alınması sürecinde, kurumun şeffaflık ve objektiflik ilkelerine bağlı kalması, demokratik rekabetin adil biçimde sürdürülmesi açısından kritik önemdedir. Aksi takdirde, demokratik düzeni koruma amacıyla tesis edilen bir kurumun, paradoksal biçimde bu düzeni zayıflatma riski doğabilir.

Sonuç olarak, Anayasayı Koruma Kurumu, demokratik hukuk devletinin sürekliliğini güvence altına alan vazgeçilmez bir yapı olmakla birlikte, işlevini yerine getirirken demokratik değerlerin özüne zarar vermemek için titizlikle sınırlandırılmış bir yaklaşım benimsemek zorundadır. Bu bağlamda, kurumun varlığı ve faaliyetleri, çağdaş demokrasilerde anayasal düzenin korunması ile özgürlüklerin güvence altına alınması arasındaki dengeyi temsil eden en somut örneklerden birini teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

Alexy, Lennart. *Das Rechtslexikon. Begriffe, Grundlagen, Zusammenhänge*. 1. Aufl., Bonn, 2023.

Başar, Şirin. "Değişen Dünya Düzeninde Yeni Alman Dış Politikası." *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, C. 19, S.2, 2020, s. 467-500.

Desch, Roland. *Gestern – Heute – Morgen Verfassungsschutz im 21. Jahrhundert, Verfassungsschutz in der freiheitlichen Demokratie*. Landsamt für Verfassungsschutz, Hessen, 2020.

Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Die Ewigkeitsgarantie des Art. 79 Abs. 3 GG*, Berlin, 2010.

Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Partei- und Vereinsverbote in Deutschland*. Berlin, 2020.

Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Rechtsfragen zur Erforderlichkeit, Organisation und Arbeitsweise des Verfassungsschutzes im föderalen Verbund*. Berlin, 2012.

Deutscher Bundestag- Wissenschaftliche Dienste. *Voraussetzungen eines Vereinsverbots*. Berlin, 2018.

Dietlein, Johannes. *Beck'scher Online-Kommentar zum Grundgesetz*. 35. Aufl. 2023, Art. 79.

Dreier, Horst. *Gilt das Grundgesetz ewig? Fünf Kapitel zum modernen Verfassungsstaat.* Carl Friedrich von Siemens Stiftung, München, 2009.

Dreier, Horst. *Hoffmann/Henneke Grundgesetz-Kommentar*. 12. Aufl. C. H. Beck, München, 2015, Art. 79.

Groh, Kathrin. *Vereinsgesetz Kommentar.* 1. Aufl., C. H. Verlag, München, 2012, § 31.

Gusy, Christoph. *Grundrechte und Verfassungsschutz*. 1. Aufl., Vs Verlag, Heidelberg, 2011.

Hein, Michael. "Für immer und ewig? Zur Kodifikation von »Ewigkeitsklauseln« in aktuellen Verfassungen." *Die Grenzen der Verfassung Konferenz*, 25.4.2018.

Henke, Wilhelm. *Bonner Kommentar Grundgesetz.* 20. Aufl., C. H. Verlag, Berlin, 2018, Art. 21.

Ibler, Martin. *Maunz/Dürig Kommentar zum Grundgesetz*. 100. Aufl., C. H. Beck, München, 2012, Art. 87.

Jarass, Hans. *Pieroth/Jarass Kommentar Grundgesetz*. 20. Aufl., C. H. Verlag, 2018, Berlin, Art. 21.

Kirsamer, Sandra. "Wehrhafte Demokratie." *Politik und Unterricht, Zeitschrift für die Praxis der politischen Bildung*, Nerlag Neckar-Verlag, Schwenningen, S.4, 2021, s.1-38.

Klein, Friedrich. *Dürig/Herzog/Scholz/Klein Grundgesetz Kommentar*. 90. Aufl., C. H. Verlag,

München, 2012, Art. 21.

Michaelis, Oliver Lars. *Politische Parteien unter der Beobachtung des Verfassungsschutzes. Die streitbare Demokratie zwischen Toleranz und Abwehrbereitschaft*, 1. Aufl., Nomos Verlag, Baden- Baden, 2000.

Maurer, Hartmut. *Staatsrecht I: Grundlagen, Verfassungsorgane, Staatsfunktionen*. 2. Aufl., C. H. Verlag, 2012, München, Art. 21.

Murswiek, Dietrich. *Verfassungsschutz und Demokratie*. 1. Aufl. Duncker und Humblot Verlag, Berlin, 2020.

Peters, Butz. *Untersuchungsausschussrecht*. 2. Aufl., C.H. Beck Verlag, Berlin, 2020.

Poscher, Ralf. "Der begrenzte Auftrag des Verfassungsschutzes". *FAZ Magazin*, September, 2018, s. 1-45.

Sannwald, Hendrik. *Schmidt-Bleibtreu/Hofmann/Hopfauf Kommentar zum Grundgesetz*. 2. Aufl., Beck, Berlin, 2008, Art. 73.

Schwagerl, Joachim. Verfassungsschutz in der Bundesrepublik Deutschlands. 1. Aufl., C. F. Müller, Heidelberg, 1985.

Seiler, Christian. *Epping/Hillgruber Kommentar zum Grundgesetz*. 2. Aufl., C. H. Beck, Berlin, 2009, Art. 73.

Streinz, Rudolf. *Mangoldt/Klein/Starck Kommentar Grundgesetz*. 10. Aufl., C. H. Verlag, München, 2018, Art. 21.

Warg, Gunter. *Der gesetzliche Auftrag der deutschen Nachrichtendienste*. 1. Aufl., Deutscher Gemeinde Verlag, Stuttgart, 2017, Rn. 10.

BVerfGE 113, 63.

BVerfGE 144, 20.

BVerfGE 72, 200.

EXTENDED ABSTRACT

This academic study examines the founding philosophy, historical background, and normative foundations of the Federal Office for the Protection of the Constitution (Bundesamt für Verfassungsschutz – BfV), one of the most critical institutions tasked with safeguarding the constitutional order, fundamental rights and freedoms, and the democratic structures of the Federal Republic of Germany. One of the greatest challenges facing modern democratic states is the dilemma of how the state can defend itself against anti-democratic forces seeking to undermine the system by abusing these freedoms, while simultaneously expanding the scope of citizens' freedoms. In the German context, this issue has taken shape around the concept of "combative democracy" (streitbare Demokratie) or "defensive democracy" in constitutional law, and the BfV has taken its place on the historical stage as the most concrete, institutional manifestation of this theoretical approach.

To fully grasp the institution's legal and normative framework, it is necessary to examine closely the painful experiences Germany underwent in the first half of the 20th century, and particularly the collapse of the Weimar Republic. Although the Weimar Republic possessed a constitution that offered highly advanced civil rights and democratic participation tools for its time, it lacked an immune system capable of defending its legitimate order against its enemies. This excessively tolerant structure, which absolutized pluralism and operated independently of values, provided democracy's enemies with an opportunity to undermine the system from within. Indeed, the establishment of the National Socialist dictatorship did not emerge through a coup; rather, it occurred through the exploitation of legal loopholes, civil rights, and democratic electoral mechanisms against the system itself. This historical rupture and the subsequent devastation of World War II provided a very clear lesson to the founding generation as the new German Constitution (Grundgesetz) was drafted in 1949. Accordingly, democracy cannot remain merely a set of procedures and must possess certain preemptive defense mechanisms against those who seek to abolish it. This historical lesson has made the protection of the democratic order a permanent and structural state policy.

This historical necessity has been enshrined in the Federal Constitution of Germany through specific legal provisions. To prevent the recurrence of past weaknesses, the framers of the Constitution have defined the legal and functional framework of the BfV through both direct and indirect regulations. Articles 73 and 87 of the Constitution directly outline the institutional architecture at the federal and state levels for the task of protecting the Constitution. On the other hand, the most striking manifestations of the principle of combative democracy are seen in indirect mechanisms. Article 9 of the Constitution mandates the prohibition of associations acting against the liberal order; Article 21, meanwhile, provides for the dissolution of political parties aiming to undermine democratic processes, thereby institutionalizing democracy's desire to defend itself against its own enemies. The most robust safeguard of the constitutional framework, however, is the provision found in the third paragraph of Article 79, known in the literature as the "eternity clause" (Ewigkeitsklausel). This provision places fundamental principles such as human dignity, the democratic rule of law, the separation of powers, and the federal structure under an absolute protective shield, prohibiting their abolition even through constitutional amendments and guaranteeing the system's continuity.

Within this framework, the primary duty of the BfV is to monitor, gather information on, and notify the relevant executive authorities (police, prosecution, government) at an early stage regarding any extremist, radical, or destructive activities that could threaten the liberal democratic order protected by the Eternity Clause. This reflects the delicate balance between the protection of freedoms and the assurance of state security. In this regard, the BfV is not an executive law enforcement agency but an early warning system. The institution's analysis and monitoring activities are not conducted arbitrarily in this regard. In this sense, it targets not legitimate opposition, but direct calls for violence, actions aimed at rendering constitutional bodies ineffective, and racist, hate-filled rhetoric that undermines human dignity—the cornerstone of democracy.

Given the broad scope of its authority and responsibilities in this context, the absence of oversight over the BfV's actions and procedures is entirely incompatible with the fundamental requirements of the principle of a democratic rule of law. The essence of the rule of law mandates that all administrative actions comply

with the law and requires transparency and accountability.

In this context, it is of vital importance that an institution endowed with such powerful authorities does not succumb to arbitrariness or overstep its boundaries. Precisely for this reason, the BfV is not only bound by legal limits but is also subject to a multidimensional and rigorous oversight system. These comprehensive oversight processes aim to eliminate the risk of abuse or misuse of the power inherent in the institution's nature and to ensure legal security.

In this context, the BfV's presence within the German state apparatus is not merely a reflex of ordinary security bureaucracy. The BfV is the manifestation of a historical and institutional necessity to protect the essence of the democratic rule of law—a necessity rooted in the experience of fascism, the ashes of a collapsed state, and the principle of never returning to those days. The fact that liberal democracy has no option to commit suicide renders this institution and the constitutional philosophy upon which it is based legitimate and vital even today.